

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

61 2

STEFAN STRASZEWICZ

(1889—1983)

Stefan Straszewicz urodził się 9 XII 1889 r. w Warszawie, w rodzinie oficera armii carskiej. Wykształcenie średnie zdobywał początkowo w gimnazjum kolejowym w Skierniewicach, potem w gimnazjum W. Górskiego w Warszawie, skąd został w 1905 r. usunięty za udział w strajku szkolnym. Po samodzielnym przygotowaniu zdał egzamin maturalny w 1906 r. w gimnazjum w Białymstoku. W latach 1906—1907 studiował matematykę na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Towarzystwa Kursów Naukowych w Warszawie. Jesienią 1907 r. wyjechał do Szwajcarii i do 1911 r. studiował na uniwersytecie i politechnice w Zurychu.

Po powrocie do kraju i odbyciu obowiązkowej służby wojskowej w armii rosyjskiej, rozpoczął pracę jako nauczyciel matematyki w żeńskich szkołach średnich K. Kochanowskiej i J. Kowalczykówny w Warszawie. W 1913 r. wyjechał ponownie do Szwajcarii w celu kontynuowania pracy naukowej. Na podstawie rozprawy pt. „Beiträge zur Theorie der Convexen Punktmengen” uzyskał w 1914 r. na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym uniwersytetu w Zurychu dyplom doktora, nostryfikowany później przez Uniwersytet Warszawski (UW). Do 1919 r. przebywał w Zurychu, pracując naukowo na uniwersytecie i zarobkowo jako nauczyciel matematyki w prywatnej szkole średniej.

Po powrocie w 1919 r. do Warszawy podjął pracę nauczyciela matematyki w gimnazjum Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskiego, gimnazjum im. J. Zamojskiego i w Wolnej Wszechnicy Polskiej. W 1920 r., powołany na kilka miesięcy do wojska, brał udział w wojnie polsko-radzieckiej w stopniu podporucznika. Po przeniesieniu do rezerwy powrócił do pracy nauczycielskiej w różnych warszawskich szkołach, m.in. w Państwowym Instytucie Pedagogicznym, Politechnice Warszawskiej (PW) i od 1921 r. na UW, gdzie na podstawie pracy pt. „Über die Zerschneidung der Ebene durch abgeschlossene Mengen” uzyskał w 1925 r. habilitację. Był również redaktorem *Przeglądu Matematyczno-Fizycznego* (1924) i *Parametru* (1930—1939).

28 I 1928 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym matematyki na Wydziale Inżynierii Lądowej PW i z tą uczelnią związał się najściślej, chociaż do 1939 r. prowadził wykłady także w innych. W roku akad. 1932/33 był dziekanem Wydziału Inżynierii Lądowej, a w latach 1933—1935 Wydziału Inżynierii PW. 1 IX 1937 r. został profesorem zwyczajnym, a w roku akad. 1938/39 powierzono mu funkcję prorektora PW. Wybrany ponownie na to stanowisko na rok akad. 1939/40, nie zdążył objąć funkcji, gdyż we wrześniu 1939 r., stosując się do apelu władz, opuścił Warszawę. Znalazł się wraz z rodziną w Wilnie, gdzie zarabiał na życie, ucząc matematyki w miejscowym liceum technicznym.

Jesienią 1942 r. wrócił do Warszawy i został zatrudniony w Państwowej Wyższej Szkole Technicz-

nej, grupującej personel naukowy PW. Prowadził również wykłady na tajnych kompletach politechnicznych i uniwersyteckich, pełniąc jednocześnie nieoficjalnie funkcję prorektora tajnej PW. Po aresztowaniu prof. K. Drewnowskiego, w listopadzie 1942 r. przejął obowiązki rektora tajnej PW i pełnił je do 1945 r. Powstanie warszawskie przeżył w Komorowie k. Pruszkowa, gdzie pozostał do wyzwolenia, biorąc udział w tajnym nauczaniu i ratowaniu dobytku PW.

W lutym 1945 r. prof. S. Straszewicz rozpoczął prace nad uruchomieniem i odbudową PW. 1 IX 1945 r. przekazał obowiązki rektora prof. E. Warchałowskiemu, samemu obejmując funkcję dziekana Wydziału Mechanicznego (1945/46) i kierownika swej przedwojennej Katedry Matematyki na Wydziale Inżynierii (od 1951 r. Budownictwa Lądowego). Katedrą tą kierował do przejścia na emeryturę w 1960 r. W latach 1948—1951 był ponownie prorektorem PW. Prowadził ponadto wykłady z geometrii i analizy matematycznej na UW (1945—1951).

Prof. S. Straszewicz pozostawił prace z różnych dziedzin matematyki. Był autorem m.in. metody wykreślenia stycznych do krzywych na przykładzie elipsy oraz nowej definicji łuku zwykłego, wyprowadził podstawowe równania trygonometrii sferycznej. Od 1913 r. zajmował się nową wówczas dziedziną matematyki — topologią i na ten temat opublikował kilka prac. Największe znaczenie w dorobku prof. S. Straszewicza mają prace z metodyki nauczania matematyki oraz działalność w zakresie doskonalenia programów szkół średnich i kształcenia kadr nauczycielskich dla szkolnictwa. Z opracowanych przez niego wzorowych podręczników uczyło się matematyki kilka pokoleń młodzieży. Był współtwórcą (1949) i do 1969 r. przewodniczącym Olimpiad Matematycznych dla szkół średnich oraz autorem ich założeń metodologicznych. Był też w latach 1957—1975 przewodniczącym Komisji ds. Programów i Podręczników Matematyki dla Szkoły Podstawowej i Szkół Średnich.

Prof. S. Straszewicz był członkiem korespondentem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (1951), członkiem (1932—1939 i 1957—1972) i wiceprezesem (1962—1966) International Commission of Mathematical Instruction, a także delegatem Polski na jej konferencje i kongresy międzynarodowe. W latach 1953—1957 pełnił funkcję prezesa, a od 1969 r. był członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Matematycznego. W 1957 r. otrzymał tytuł Zasłużonego Nauczyciela PRL, a w 1974 r. PW nadała mu doktorat honoris causa.

Zmarł w Warszawie 10 XII 1983 r. i został pochowany na cmentarzu Bródnowskim (21F-I-1/2). Był odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta (1937), Orderem Sztandaru Pracy II klasy (1956) i I klasy (1969) oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1967).